

DOSTOJANSTVO I PROKLETSTVO SPORTA

Milan D. Jovanović

Fakultet za strane jezike, Alfa univerzitet, Beograd

Apstrakt

U ovom tekstu razmatraju se etički i aksiološki aspekti sporta koji, kao i svaki globalni fenomen današnjice, ima svoje dostojanstvo i, kao kontrast, svoje prokletstvo. Predmet rada je analiza relevantnih novinskih članaka, a cilj rada je doći do odgovora na pitanje kakav uticaj i posledice na čoveka može da ima shvatanje da mu sport omogućava dostojanstvo, ili da, pod određenim okolnostima, sam sport postaje prokletstvo. U prvom delu teksta razmatraju se one komponente sporta koje omogućavaju sportistima i drugim učesnicima u sportu da ostvare dostojanstvo svog života kao jednu od najvećih vrednosti u procesu ostvarivanja smisla života. U drugom delu teksta razmatraju se pojave shvatanja sporta kao „prokletstva“, koje mogu da kod sportista ili drugih učesnika u sportu, ometaju ili onemogućavaju ostvarivanje pozitivnog smera smisla života. U radu su korišćeni metodi analize, indukcije i dedukcije.

Ključne reči: sport, dostojanstvo sporta, prokletstvo sporta, etika sporta, vrednost sporta, smisao života

Uvod

Sport čine sportisti, sportske organizacije, sportski klubovi, navijači u sportu i drugi učesnici u sportu, kao što su: sportske sudije, sportski treneri, sportski fizioterapeuti, sportski navijači, sportski novinari, sportski fotografi, gledaoci, i drugi. U Republici Srbiji, Zakonom o sportu definisana su 22 pojma i sintagme u vezi sa sportom: od sportske aktivnosti i sportske delatnosti do „stručni sportski nadzornik sporta“.

Skoro svaka komponenta sporta može da ima svoje dostojanstvo i svoje prokletstvo kao posledicu shvatanja da sport ima vrlo važnu ulogu za čoveka i da može, u nekim uslovima i okolnostima bitno da utiče na proces njegovog ostvarivanja smisla života ili da dovede do obesmišljavanja smisla života. Sintagme „dostojanstvo sporta“ i „prokletstvo sporta“ imaju, pre svega vrednosno značenje. Čovekov aksiološki pristup stvarnosti podrazumeva preispitivanje sopstvenog i tuđeg ponašanja metodom vrednovanja prema kriterijumima sopstvene vrednosne orijentacije, ali i prema univerzalnim vrednostima sopstvene kulture i iz aspekta univerzalnih vrednosti čovečanstva.

Kakve posledice za čoveka može da ima shvatanje da mu sport omogućava dostojanstvo ili da u posebnim uslovima i okolnostima postaje prokletstvo?

Kakva je vrednost „prokletog“ i kako se do te vrednosti dolazi? Da li ona objektivno u stvarnosti postoji nezavisno od čovekove svesti ili je sam čovek izmišlja, dodeljuje stvarima i procesima radi neke samo njemu znane svrhe (ili njegovog smisla života - da drugima dodeljuje „prokletstvo“)?

Najpre, sportisti sami smatraju (možda pod nečijim uticajem) da postoji prokletstvo u vezi sa: sportskim rekvizitima, terenima za sport (i gradovima u kojima se oni nalaze), takmičenjima, drugim sportistima, sportskim sudijama, itd. Zatim, sportisti misle da postoje i prokletstva nekih sportskih takmičenja, kao što je olimpijada, svetsko prvenstvo, kupovi, lige, sve do lokalnih takmičenja koja imaju svoja mala „prokletstva“.

Od prokletstva nisu izuzete sportske organizacije, sportske sudije, sportski događaji koji nisu takmičarski, sve do sporta kao amaterske ili rekreacione delatnosti velikog broja ljudi.

Sportski treneri i drugi sportski radnici imaju svoja posebna i specifična prokletstva, u vezi sa: iznenadnim odlaskom ili dolaskom novih sportista usred sezone, u vezi sa iznenadnim promenama u finansijskom poslovanju, odnosu prema vlasnicima klubova ili sportskih organizacija, u vezi sa pojavama povreda ili bolesti sportista ili pojava doping, korišćenja alkohola i droga kod sportista, itd.

Sportski navijači smatraju da postoji “prokletstvo” koje niti jednom sportskim navijanjem ne može da se “razbije” - ipak oni uporno to pokušavaju. Ako im ne uspe, to znači da oni nisu odgovorni zbog toga što je “prokletstvo” jače od svih. Ako im uspe, smatraju da je to izuzetak id a ih opet, tamo negde u budućnosti u zasedi čeka novo “prokletstvo” koje nije moguće pobediti.

Bez obzira na shvatanje da li sport doprinosi dostojanstvu ličnosti ili je prokletstvo za one ljude koji su za njega vezali svoju sudbinu - ostvarivanje svom smisla života, on ima važnu ulogu za svakog čoveka a za društvo je od strateškog značaja, posebno za psihofizički i duhovni razvoj dece i omladine, tj. za budućnost nacije.

„Sport je u Ustavu Republike Srbije definisan kao kategorija od posebnog društvenog interesa i velikim delom se finansira iz budžeta Republike Srbije. ... Fizička neaktivnost dece, a pogotovo adolescenata, negativno utiče na njihov fizički i duhovni razvoj. Takva situacija ugrožava javno zdravlje, a samim tim i zdravlje pojedinaca, dok istovremeno umanjuje regrutnu bazu za vrhunski sport. Otuda deca u sportu jesu osnovni prioritet Strategije razvoja sporta u Republici Srbiji.“¹

Baviti se sportom, pobediti sebe, biti aktivan i upoznati se sa svim vrednostima redovne fizičke aktivnosti su sve više opredeljena stotina hiljada ljudi koji pešače, trče, voze bicikl, plivaju, skijaju, vežbaju, uče određene veštine itd. U Republici Srbiji, Zakonom o sportu definisana su 22 pojma i sintagme u vezi sa sportom: od sportske aktivnosti i sportske delatnosti do „stručni sportski nadzornik sporta”.

Sportske delatnosti jesu delatnosti kojima se obezbeđuju uslovi za obavljanje sportskih aktivnosti, odnosno omogućava njihovo obavljanje, a naročito: organizovanje učešća i vođenje sportskih takmičenja, uključujući i međunarodna takmičenja, obučavanje za bavljenje sportskim aktivnostima i planiranje i vođenje sportskih aktivnosti; sportsko suđenje; organizovanje sportskih

---

¹ Strategiju razvoja sporta u Republici Srbiji za period od 2009. do 2013. Godine, Strategija je objavljena u "Službenom glasniku RS", br. 110/2008 od 2.12.2008. godine.

priprema i sportskih priredaba; obezbeđenje i upravljanje sportskom opremom i objektima; stručno obrazovanje, osposobljavanje, usavršavanje i informisanje u oblasti sporta; naučnoistraživački i istraživačko-razvojni rad u sportu; propaganda i marketing u sportu; savetodavne i stručne usluge u sportu; sportsko posredovanje.

Stručni sportski nadzornik sporta jeste lice koje obavlja nadzor nad stručnim radom u oblasti sporta, prati i predlaže mere koje preduzima organizacija u oblasti sporta, odnosno sportski stručnjak radi otklanjanja nedostataka, i o uočenim nedostacima u primeni mera obaveštava ministra nadležnog za sport (u daljem tekstu: ministar).

Moguće je da se čovek sam bavi sportom, kao što je to slučaj sa fitnessom. Tim terminom iz oblasti sporta označava se čovekov izbor za jednim posebnim načinom života koji podrazumeva vežbanje, pravilnu "sportsku ishranu", programe psihičkog rasterećenja, relaksaciju, razne estetske programe i sve drugo u vezi sa sportom. Dakle, sport može da bude način života koji na nivou individue ne mora da ima ni sportsku publiku niti sportske navijače.

Pojam „dostojanstvo”

Šta je dostojanstvo? Postoje mnoge ljudske vrednosti, a jedinstveni pojam "dostojanstvo", označen je terminom koji, kao imenica srednjeg roda, ima samo jedninu. Prema Kantu, dostojanstvo je čovekova apsolutna svrha, to znači da čovek drugog čoveka nikad ne sme da koristi kao sredstvo, nego uvek kao konačnu svrhu. Dostojanstvo je unutrašnja potreba (težnja za ostvarivanjem sopstvenog originalnog smisla života), ali i socijalni zahtev za vrednovanjem i poštovanjem drugih ljudi u njihovoj različitosti.

Težnjom ka većem ličnom dostojanstvu i unapređivanjem poštovanja dostojanstva drugih, čovek ispunjava svoj život smislom i pridonosi progresu ljudskog roda. Dostojanstvo pripada svakom živom čoveku, ali i nerođenom i umrlom. Savremene države i međunarodne organizacije čine sve kako bi zaštitile čovekovo dostojanstvo i sprečile njegovo ugrožavanje.

„Ljudsko dostojanstvo nema cenu, sve naše slobode i prava zasnivaju se na dostojanstvu čoveka kao najvišoj vrednosti. Ne treba tolerisati ugrožavanje ljudskog dostojanstva na perfidan način, ali, kao od „kulture spektakla”, opasnost vrebata i od „kulture cenzure”. Svako treba da razvije odgovornost i mehanizam zaštite od pretnji svom i tuđem dostojanstvu - kaže zaštitnik građana i dodaje da je mnogo bolje kada društvo uspe da se izbori sa nekulturom bez pomoći države i prava, ali država u tome mora pružati podršku društvu, te reagovati u ključnim momentima i kada društvo nije dovoljno snažno da u toj borbi prevlada.” (Karanović, 2010).

Dostojanstvo sporta

Fudbalom za ravnopravnost i dostojanstvo

U organizaciji SOS kanala, a pod pokroviteljstvom Ministarstva za rad i socijalnu politiku, Gradskog sekretarijata za socijalnu zaštitu i Sindikata zaposlenih u socijalnoj zaštiti Republike Srbije, u petak, 19. novembra 2010. godine, u hali SOS kanala (naselje Medaković) održana je velika REVIJA PRIJATELJSTVA pod nazivom FUDBALOM ZA RAVNOPRAVNOST I DOSTOJANSTVO.

Inicijatori akcije su selektor reprezentacije Srbije Vladimir Petrović Pižon, ministar Rasim Ljajić i direktor SOS kanala Dragiša Kovačević. Na turniru su učestvovali mali fudbaleri koji igraju u Lino ligi budućih šampiona, zatim deca sa posebnim potrebama, štíćenici Doma za nezbrinutu decu „Jovan Jovanović Zmaj“, deca romske nacionalnosti, žene, javne ličnosti među kojima su bili i članovi Vlade, narodni poslanici, privrednici, predstavnici stranih ambasada, Evropske komisije... Ispred opštine Voždovac takmičili su se dr Dragan Vukanić, predsednik opštine Voždovac, Vlado Sekulić, savetnik dr Vukanića i Milan Martinović, član Opštinskog veća.

Posebna atrakcija bila je šutiranje penala Ivici Kralju i Stevanu Diki Stojanoviću. Ulaznica za reviju bila je knjiga, dok su za decu obezbeđeni prigodni pokloni. SOS kanal je obezbedio komplet sportske opreme (dresovi, kopačke, lopte...) za fudbalski klub BORAC iz Adrana, kod Kraljeva. Reč je o klubu koji slavi 90 godina postojanja i koji je pretrpeo veliku štetu u nedavnom zemljotresu jer su mu srušene svlačionice.

Valeta: igramo za dostojanstvo

Fudbaleri Valete stigli su još u nedelju u Beograd, a u ponedjeljak veče su odradili trening na stadionu Partizana, uoči revanša 2. kola kvalifikacija za LŠ.

Maltežani su prvi meč izgubili sa 4:1 na domaćem terenu, pa bi revanš u Beogradu trebalo da predstavlja formalnost. Trener Valate Mark Miler nije bio utučen pred meč sa srpskim šampionom, svestan pozicije u kojoj se nalazi njegov klub.

„Želimo da ostavimo što bolji utisak jer imamo ponos, igraćemo za naše dostojanstvo. Pokušaćemo da držimo loptu što duže i ako nam se ukaže šansa postignemo neki gol. Jasno je i nama da je prvak Srbije kvalitetniji tim ali ćemo pokušati da mu se odupremo”, rekao je Miler. Trener Valete je osim Babovića, koga je pohvalio već posle prvog susreta, visoko ocenio i učinak defanzivaca Partizana, posebno bočnih igrača. (*Valeta*)

Odbojkaši igraju za dostojanstvo

Dosta je bilo igre sa ugledom. Odbojkaši hoće da na Svetskom kupu sačuvaju čast, jer su svesni da imaju samo teoretske šanse da već u Japanu izbore Olimpijske igre u Londonu. Evropski prvaci ne žele više da se brukaju i nadaju se da će ih u četvrtak (10.20) u Osaki inspirisati pune tribine protiv Japana.

- Sa domaćinom uvek mora dobro da se igra - ističe selektor Igor Kolaković. - Na nama je da podignemo nivo igre i odgovornosti kako bismo konačno pobedili. Juče jesmo trenirali, ali to je nedovoljno da bi se bilo šta u igri popravilo.

Miloš Terzić očekuje težak meč i ne krije da ne vidi „orlove“ na pobedničkom postolju: - Ovde smo verovatno izgubili sve šanse za Igre u Londonu. Ali trebalo bi da sačuvamo dostojanstvo. Ipak smo evropski prvaci, to nam nalaže da igramo i borimo se do kraja.

Ni Dragan Stanković nije previše opterećen Japancima: - Želeo bih da se vratimo u normalu, da počnemo da igramo, da nam je

nebitno ko je sa druge strane mreže. Iskreno se nadam da smo ušli u ovdašnji ritam. Mada posle katastrofe sa Iranom, čini mi se da sve zavisi od dana, početka utakmice, tako da je nezahvalno govoriti o bilo čemu.

Miloš Nikić podvlači da igraju slabo od početka Svetskog kupa: - Puno grešimo, pokazali smo malo volje, želju za pobedom. Ako se nešto ne promeni, ne možemo ništa bolje da očekujemo, jer sa ovom igrom nemamo šta da tražimo. Moramo da odlučimo šta ćemo, da se pogledamo u oči, da li ćemo da igramo ili da se vučemo po terenu! (*Odbojkaši*)

Vujošević: branićemo svoje dostojanstvo!

Trener košarkaša Partizana Duško Vujošević izjavio je da je ekipa Panatinaikosa veliki favorit u utakmici prvog kola grupe ... (Košarka)

Trener košarkaša Partizana Duško Vujošević izjavio je da je ekipa Panatinaikosa veliki favorit u utakmici prvog kola grupe E Top 16 faze Evrolige, ali da će crno-beli na terenu dati sve od sebe i pokazati dostojanstvo.

Nalazimo se u izuzetno teškoj grupi, ali ćemo na svakom meču braniti svoje dostojanstvo. Panatinaikos je veliki favorit, ima neke probleme sa povredama igrača, ali mislim da je nama teže zbog neigranja Aleksandra Marića. Na terenu će svi da pruže maksimum, a videćemo za šta će to biti dovoljno - rekao je Vujošević na konferenciji za novinare u Beogradu.

Partizan i Panatinaikos, aktuelni šampion Evrope, već četvrtu sezonu zaredom igraju međusobne utakmice u Evroligi, a prošle sezone crno-beli su baš protiv atinske ekipe odigrali premijerni meč u "Beogradskoj areni". Na toj utakmici oboren je i rekord po broju gledalaca u Evroligi. Košarkaš Partizana Dušan Kecman, koji je prošle sezone igrao za Panatinaikos, ocenio je da Atinjani praktično nemaju slabu tačku u timu.

Znamo ekipu Panatinaikosa iz prethodnih sezona, igraju dobru košarku. Teško im je pronaći slabe tačke, ali možda ih je malo

omela povreda Marka Batista. Mislim da će energija i borba u odbrani odlučiti pobjednika utakmice - kazao je Kecman. Utakmica prvog kola grupe između Panatinaikosa i Partizana igra se u sredu od 20 sati u Atini. Dan kasnije u drugoj utakmici ove grupe Barselona dočekuje grčki Marusi. (*Vujošević*)

Kolaković: moramo da zadržimo dostojanstvo

Selektor srpskih odbojkaša kaže da je posle trećeg poraza jasno da Orlovi nisu spremni za naporno takmičenje na Svetskom kupu u Japanu. (Kolaković)

Selektor odbojkaške reprezentacije Srbije Igor Kolaković izjavio je u utorak u Nagoji da je posle trećeg poraza na Svetskom kupu jasno da ekipa nije spremna za "ovako dugačak turnir". Srbija je danas od Irana sa 2:3 u setovima, u 3. kolu takmičenja na Svetskom kupu u Japanu.

"Utakmica je bila važna u psihološkom smislu, da se posle dva poraza vratimo na pravi put. Situacija u igri se razvijala suprotno našim očekivanjima. Posle trećeg poraza nije teško primetiti da nismo spremni za ovako dugačak turnir", rekao je Kolaković.

On je dodao da može da nađe mnogo opravdanja, ali da je "svima teško", jer su ambicije bile mnogo veće. Tri najuspešnije ekipe na Svetskom kupu obezbediće plasman na Olimpijske igre 2012. u Londonu.

"Moramo da zadržimo dostojanstvo. Bez obzira na poraze moramo da težimo boljem. Posle Evropskog prvenstva potrošena je energija i mi nismo imali snage za ovakav turnir", rekao je Kolaković i dodao da je sada najvažnije da se igrači vrate zdravi u klubove. (*Sportske*)

Pojam „prokletstvo”

Prokletstvo i proklinjanje pokreću dubinske sile koje nadilaze čoveka; snagom izgovorene reči, koja kao da automatski razvija svoja pogubna dela, proklinjanje budi strahovitu snagu zla i greha, neumoljivu logiku koja od zla vodi k nesreći. Zbog toga, prokletstvo uključuje u sebi dva usko povezana pojma, uzrok ili uslov pa preko njih učinak koji iz toga sledi: "Kad si to i to učinio (ako to i to učiniš), stići ćete takva i takva nesreća". Onaj koji proklinje ne može olako proklinjati a da na samog sebe ne nagna prokletstvo koje priziva. Da bi neko proklinjao, mora imati neko pravo na dubinu njegovog bića, pravo zakonske ili očinske vlasti ili pak pravo što ga daje-beda ili nepravedno ugnjetavanje, Božje pravo. Prva reč proklinjanja izlazi iz usta Isusovih samo kod poslednjeg nastupa: "Idite od mene, prokleti!" (Mateja 25,41). I upozorava nas da neće promeniti svoje ponašanje u poslednjem času: "I ko čuje moje reči i ne veruje, ja mu neću suditi... Reč koju ja govorih ona će mu suditi u poslednji dan" (Jovan 12,47-48). (*Prokletstvo*)

Pojam „prokletstvo“ u sportu se ne odnosi na misao o suštini iste pojave, koja je u svakodnevnom životu shvaćena na osnovu priče iz Biblije.

Naime u Bibliji se sintagma „Prokletstvo Hama” (kasniji izgovor za mnogobrojne rasističke predrasude) odnosi na 'Ham', biblijsku ličnost iz Starog Zaveta. To je jedan od trojice Nojevih sinova koji su jedini preživeli potop, tako da su svi narodi na svetu nastali od njih. Od te trojice sinova su po predaji nastale tri rase - bela i semitska rasa od Šema, crna ili hamitska od Hama, a žuta od Jafeta.

“A bejahu sinovi Nojevi koji iziđoše iz kovčega Šem, Ham i Jafet; a Ham je otac Kanaancima. To su tri sina Nojeva, i od njih se naseli sva zemlja. A Noje poče raditi zemlju i posadi vinograd. I napivši se vina opi se, i otkri se nasred šatora svojega. A Ham, otac Kanaanaca, vide golotinju oca svojega i kaza obojici braće svoje na polju. A Šem i Jafet uzeše haljinu i ogrnuše je obojica na ramena svoja, i idući natraške pokriše njim golotinju oca svojega, licem natrag okrenuvši se da ne vide golotinje oca svojega. A kad se Noje probudi od vina, dozna šta mu je učinio mlađi sin i reče: Proklet da je

Kanaan, i da bude sluga slugama braće svoje! I još reče: Blagosloven da je Gospod Bog Šemov, i Kanaan da mu bude sluga! Bog da raširi Jafeta, da živi u šatorima Šemovim, a Kanaan da im bude sluga” (Postanje 9:18-27).

Prema svedočenju Starog Zaveta, na hamitske narode je ovde bačeno prokletstvo i nasledna krivica. Potomci Hama su Kanaanićani, Hetiti, Jebusiti i Amoriti (Postanje 10:15-16), odnosno svi oni narodi koji su naseljavali Svetu zemlju pre dolaska Jevreja. Kroz celi Stari Zavet čitamo priče o ratovima između Jevreja i naroda hamitskog porekla, naročito u knjizi Isusa Navina ili Jošue u kojoj se opisuje kako su Hamiti izgnani sa svoje teritorije. Njihovo hamitsko poreklo bio je izgovor da se proglase za “pogane” ili “sluge slugama”. (Wikipedija)

Sportska „prokletstva”

Olimpijsko prokletstvo Brazila

Iako su bili apsolutni favoriti, Brazilci u finalu izgubili od Meksika sa 2:1 (1:0). - Peralta dvostruki strelac. - Pele uzalud dolazio u London

London - Pesma „Gold” grupe „Spandau balet” odjeknula je na „Vembliju” par sekundi pošto je odsviran kraj finala, ali, mimo svih očekivanja, nije bila namenjena Brazilu. Zlato je pripalo upornim Meksikancima, predvođenim dvostrukim strelcem Oribeom Peraltom, koji su pobedili sa 2:1 (1:0) i tako produžili agoniju brazilske reprezentacije na Olimpijskim igrama. Njima je do sada najbolji plasman bilo četvrto mesto 1968. godine na njihovom terenu. Ukus olimpijskog zlata ranije nisu osetili ni igrači poput Romarija, Rivalda, Roberta Karlosa, Ronaldal i Ronaldinja, a iz Londona neobavljena posla odlaze Nejmar, Marselo, Pato, Oskar, Leandro Damijao... Koliko je ovaj meč bio važan za Brazilce, domaćine Svetskog prvenstva u fudbalu 2014. i Olimpijskih igara 2016, svedoči i to što je Pele došao u London da ih bodri. Ipak, petostruki svetski prvaci ostaju bez jedine titule koja im nedostaje. Ovo im je treće srebro, a imaju i dve bronzne. (Aleksandar Miletić) (*Politika*)

Murinjovo prokletstvo

Madrid - Trener Reala Žoze Murinjo na izlaznim je vratima. Kraljevski klub će Božić dočekati sa 16 bodova manje od Barcelone, a takva činjenica ne ostavlja nikog ravnodušnim. Čak 82 odsto navijača Reala odgovorilo je da bi rado videlo leđa Portugalcu. Posrtanja Realu u ovoj sezoni nisu slučajna. Murinjo, naime, nigde do sada nije izgurao treću sezonu na dobar način, ili je odlazio posle druge ili je dobio otkaz.

Njegovo "prokletstvo treće sezone" počelo je u Portu. Posle dve sjajne sezone otišao je u Čelsi. Dve odlične godine u londonskom klubu nisu mu pomogle. Murinjo je sredinom treće dobio "nogu" od Romana Abramovića. Skrasio se u Interu, osvojio sve što je mogao da osvoji, ali samo u prve dve sezone. Otisnuo se u Madrid, posle uvodne godine, prošle sezone je osvojio titulu, ali ova treća sezona krenula je nizbrdo. Ostaje da se vidi da li će Florentino Perez, prvi čovek Realu imati dovoljno strpljenja ili će Murinjo "leteti" sa Santjago Bernabeua pre kraja sezone. (*Glas javnosti*)

Zvezdina serija ruši „prokletstvo” Podgorice

Ekipa s Malog Kalemegdana osam godina nije slavila u Morači

Košarkaši Crvene zvezde nalaze se u nezadrživoj seriji trijumfa u oba takmičenja (ukupno 11). Nakon što je obezbeđena prva pozicija u grupi H Evrokupa, vreme je da izabranici Vlade Vukoičića krenu i u napad na sam tron Jadranske lige. Jedna od najtežih prepreka na tom putu sledi već u subotu, kada crveno-beli gostuju u Podgorici, gde nisu slavili čak osam godina.

"Nema pritiska. Istina je da Zvezda dugo nije slavila u Podgorici, ali za nas to predstavlja dodatni motiv. Svaka utakmica za nosi posebnu draž, ima specifičnu težinu. Svesni smo šta eventualnom pobedom dobijamo i željni smo da dokažemo da to možemo da uradimo. Osnova za to imamo, jer smo u dobroj formi, atmosfera u

ekipi je izvanredna, dišemo kao jedan i to ćemo pokušati da iskoristimo", rekao je Boris Savović. (*Zvezdina serija*)

Marijevo prokletstvo?

Treći teniser sveta Endi Mari došao je do zaključka da bolje igra kada ne ostavlja poruke na svom profilu na društvenoj mreži Tviter.

On je prestao da 'tvituje' posle poraza od Nadala u polufinalu US opena, a od tada je osvojio titule u Bangkoku, Tokiju i Šangaju. "Samo sam prestao da ostavljam 'postove' i to mi ne nedostaje, da budem iskren. Bilo je zabavno neko vreme, ali onda sam prestao. Iznenadujuće, nisam izgubio nijedan meč otkad sam prestao da 'tvitujem'".

"Teniseri i ostali sportisti su prilično sujeverni, tako da za poraz na US openu krivim tvitovanje", dodao je Mari. (*Tenis*)

Prokletstvo „Najkijeve“ reklame

Najnovija „Najkijeva“ reklama pod nazivom „Write the future“ već nedeljama prati kampanju za Svetsko prvenstvo i emituje se u desetinama zemalja. Jedna od najpopularnijih novih reklama na sajtu Youtube, koju je od postavljanja pre mesec dana videlo preko 17 miliona ljudi predstavlja najpopularnije fudbalere koji su otputovali u Južnu Afriku u zanimljivim situacijama i služi za namamljivanje novih kupaca. Ipak, uprkos ogromnoj popularnosti i reklame i kampanje, same fudbalere kao da prati „prokletstvo“ novog slogana, pošto je većina njih eliminisana već u prvoj rundi takmičenja na kojem je trebalo da briljiraju. (*Ženski ugao*)

Prokletstvo 'zlatne lopte'

Prokletstvo 'Zlatne lopte' se nastavlja. Gotovo svi igrači u istoriji, koji su bili nagrađeni tom prestižnom nagradom, na narednom Svetskom prvenstvu nisu uspevali da osvoje titulu. Još jedan u nizu igrača koji je osvojio nagradu Frans fudbala, ali je potom prerano

završio takmičenje na narednom Svetskom prvenstvu je Argentinac Leo Messi. Naslednik Maradone, koji je prošle godine, posle osvajanja španske Primere i Lige šampiona, zasluženio osvojio 'Zlatnu loptu', bio je najavljivan kao najveća zvezda turnira u Južnoj Africi i čovek koji bi Argentinu mogao da dovede do titule svetskog prvaka. Ipak, sve to je promenio ubedljivi poraz u četvrtfinalu od Nemačke (4:0).

Prvi koji je osetio prokletstvo 'Zlatne lopte' bio je fudbaler madridskog Reala i selekcije Španije Alfredo Di Stefano. On je 1957. godine osvojio nagradu Frans fudbala, ali nije uspeo ni da se kvalifikuje na naredni Mundijal. Nakon toga 1961. godine, Omar Sivori Enrike osvaja 'Zlatnu loptu', ali godinu dana kasnije, njegova Italija ne uspeva da prođe prvu fazu takmičenja. Portugalac Euzebio je bio nagrađen 1965. godine, ali su na Mundijalu trijumfovali Englezi na čelu sa Bobijem Čarltonom. Đani Rivera je osvojio 'Zlatnu loptu' 1969. godine, međutim na Mundijalu ga je zasenio Gred Miler. Četiri godine kasnije Evropom je harao Johan Krojff, koji je Holandiju uveo u finale, ali su na kraju Nemci bili uspešniji. 'Lopta' je 1977. godine, otišla u ruke Danca Alana Simonsena, međutim, Argentina osvaja svoju prvu titulu na Mundijalima. Prokletstvo se nastavilo 1981. godine - nagradu je osvojio Karl-Hajnc Rumenige, ali je prvak sveta postala Italija. Francuz Mišel Platini je 1985. proglašen za najboljeg igrača, ali je selekcija Argentine ponovo osvojila SP. 'Zlatnu loptu' 1989. godine osvaja Marko Van Basten, ali ni on nije imao snage da svoje 'lale' dovede do trona, pošto su u Italiji 1990. trijumfovali Nemci. Italijan Roberto Bađo je naredni vlasnik 'Zlatne lopte' koji nije uspeo da trijumfuje na Mundijalu, pošto su Brazilci u finalu turnira 1994, posle penala, savladali 'azure'. Najbolji strelac u istoriji Mundijala Brazilac Ronaldo je 1997. godine bio najbolji igrač, ali je i on naredne godine morao da se zadovolji sa finalom Mundijala. Reprezentativac Engleske Majkl Oven 2001. postaje vlasnik 'Zlatne lopte', ali ni Englezi nisu mogli dalje od četvrtfinala. Četiri godine kasnije nagrađen je Brazilac Ronaldinjo, ali titulu osvajaju Italijani. (*Zlatna lopta*)

Vidić skida prokletstvo

Mančester junajted nikad u istoriji nije pobedio na Bernabeuu, gde večeras (20.45) gostuje Realu iz Madrida

Brazilac Ronaldo je u poslednjem okršaju ova dva giganta het-trikom izbacio Mančester junajted iz četvrtfinala Lige šampiona, a tačno deceniju kasnije njegov prezimenjak ponovo ima šansu da zagorča život „crvenim đavolima“. Trostruki šampion Evrope predvođen Srbinom Nemanjom Vidićem večeras (20.45) stiže na Santjago Bernabeu u nadi da će prvi put u istoriji pobediti u Madridu, ali i nakon 45 godina čekanja eliminisati „kraljevski klub“. - Real je u teškoj poziciji, ali veliki klubovi su tada najopasniji. Murinjo je vrhunski motivator, a Ronaldo je fudbaler koga je skoro nemoguće zadržati. Ali ako treba čuvaće ga trojica - kazao je napadač Ostrvljana Van Persi. Za to vreme Ronaldo obećava da će uraditi sve kako bi postao najbolji strelac u istoriji Reala. - Želim da ostanem ovde i obaram rekorde. Naravno, biti najbolji strelac Reala jeste moj najveći cilj. Ipak, za početak želim da postignem gol protiv Junajteda - kaže Kristijano. (*Vidić*)

Prokletstvo Šarapove u majamiju se nastavlja, titula za Radvansku

Poljska teniserka Agnješka Radvanska trijumfovala je na turniru premijer serije u Majamiju, savladavši u finalu Ruskinju Mariju Šarapovu sa 7:5, 6:4. Šarapova je u finalni duel ušla kao favorit, ne samo zbog toga što je druga teniserka sveta, već i zato što je u međusobnim mečevima protiv Radvanske vodila 7:1. Jedinu pobedu Poljakinja je zabeležila pre pet godina. Ispostavilo se, međutim, da je jedna druga tradicija bila presudna. Šarapova je, naime, tri puta gubila finalne mečeve u Majamiju i tu seriju nije uspela da prekine. Radvanska je bila bolja u svim elementima igre i zasluženno je stigla do prve titule na ovom prestižnom turniru. Poljakinja je na putu do trofeja redom pobedila Medison Kis, Silviju Soler-Espinoza, Garbinu Muguruzu Blanco, Venus Vilijams, Marion Bartoli i Mariju Šarapovu. Sve njih - bez izgubljenog seta. (*Šarapova*)

Kapelo: prokletstvo kapitenske trake

Selektora engleske fudbalske reprezentacije Fabija Kapela prilično je uzdrmala povreda Rija Ferdinanda koji će zbog oštećenih ligamenata kolena propustiti Svetsko prvenstvo.

Ferdinand se povredio na prvom treningu selekcije "gordog albiona" u Južnoj Africi, i to nakon naizgled bezazlenog starta Emila Heskija. "Teško da je moj prvi radni dan u Južnoj Africi mogao da bude gori. Bila je to jedna tako bezazlena situacija na treningu koja nema nikakve veze sa kvalitetom terena na kome smo radili. To je to englesko prokletstvo kapitena", rekao je Kapelo. Ferdinand zato neće biti u prilici da na zvaničnom takmičarskom meču bude kapiten Engleza, što mu se kao šansa ukazala kada je Kapelo oduzeo kapitensku traku Džonu Teriju zbog veze sa devojkom Vejna Bridža. "Meni su svi igrači važni, ali Rio je jedan od startera, kapiten, lider...", sa setom je govorio Kapelo, dodavši da se takve stvari jednostavno dešavaju u fudbalu, ponekad na treningu, a ponekad na utakmici.

Strateg Engleza je potom pojasnio kako je do povrede Ferdinanda, koji će kapitensku traku predati Stivenu Džerardu, uopšte došlo: "Bio je to jedan start Heskija posle kog je Rio osetio jak bol. Ferdinand je zajedno sa Emilom spustio nogu na travu a onda probao da napravi naredni korak. Tada se sve i desilo. Taj trenutak je prilično potresao čitavu ekipu, svi su prestali da rade nakon te povrede kapitena", rekao je Kapelo. (*Kapelo*)

Zloupotreba novinarske profesije

Iz aspekta novinarske etike, ispravno je upotrebljavati sintagmu „dostojanstvo sporta“. Sport jeste amaterska aktivnost i profesionalna delatnost koja doprinosi ili direktno ostvaruje dostojanstvo ličnosti za one ljude koji su sport odabrali kao rekreaciju ili kao profesiju koja može da ispuni njihova životna očekivanja ili da, čak, ostvari njihov zamišljeni smisao života. Zašto novinari upotrebljava ju sintagmu „prokletstvo sporta“?

Ako je radi upućivanja na pravi put u redosledu svrha koje ostvaruju smisao života sportista i ljudi kojima je područje sporta jedno od temelja ostvarivanja smisla života, onda je to opravdano.

Ali, ako je samo radi prodavanja novina - onda je neetičko i pogrešno. Onda bi to moglo da se nazove „zloupotreba novinarske profesije“ radi senzacionalizma koji je naručen od vlasnika medija radi veće zarade na štetu objektivnog informisanja javnosti i istine o sportu.

Postoji li, objektivno, „prokletstvo“ za sportiste, za sportska takmičenja, za sportske objekte ili sportske rekvizite? Jesu li sportisti „prokleti ljudi“ i na kojoj osnovi? Mogu li prostori, procesi ili stvari da budu proklete? Kakva je to vrednost koju čovek može da pripiše nečemu i da to postane „prokletost“? Kako čovek - sportista može da se izbori sa dilemom: baviti se sportom koji ostvaruje dostojanstvo života ili baviti se sportom koji donosi „prokletstvo“?

Naravno da „objektivno“ - prokletstvo ne postoji. Samo je čovek (često sportski novinar) sposoban da običnim stvarima ili procesima (ponekad i za one koji se još nisu dogodili) pridoda vrednost „prokletog“.

Da li je to etično? U Etičkom kodeksu novinara Srbije postoje sledeći etički zahtevi:

„Pravo je medija da imaju različite uređivačke koncepte, ali je obaveza novinara i urednika da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja.“ „U slučajevima kada novinar proceni da je u interesu javnosti da objavi nepotvrđenu informaciju ili nagađanje dužan je da izričito navede da informacija nije potvrđena.“ „Novinar ne sme među ljude unositi neopravdan strah, niti ulivati lažne nade.“

Kada novinar izveštava o sportskim porazima ili „sportskim tragedijama“, kao i o sličnim događajima koji uključuju lični bol i šok, novinar je dužan da svoja pitanja prilagodi tako da odražavaju duh saosećanja i diskrecije. Moguće je da je za sportiste njihov lični poraz sličan „tragediji“ ali za sve građane koji su gledaoci velikih

sportskih takmičenja, to je samo sportsko nadmetanje prema ranije utvrđenim sportskim pravilima i nema za cilj da neko doživi ličnu tragediju zbog sporta.

Još je manje opravdano da se sportski porazi opravdavaju „prokletstvima“ bilo koje vrste. Osećanje kod sportista ili drugih učesnika u sportu da postoji „prokletstvo“ u vezi sa sportom, može bitno da utiče na smer njihovih budućih svrha i da objektivno ugrožava ostvarivanje zamišljenog smisla života.

Zaključak

Poznato je da vrhunski rezultati u sportu, koji imaju nacionalnu reprezentativnost u svetu, promovišu sportski talenat, uporan rad trenera, sportskih klubova i organizacija, kao i borbenost i sportsku etiku sportista.

Sport je oduvek imao i sada ima za cilj da održava i jača univerzalne ljudske vrednosti: razboritost do ponositosti, skromnost do samokritičnosti, samopoštovanje do častoljubivosti, odmerenost do smirenosti, vernost do iskrenosti; istrajnost i jakost do hrabrosti; pravičnost do pravедnosti; uzdržanost do umerenosti; samokontrola do odgovornosti; solidarnost do plemenitosti; poniznost do susretljivosti; pristojnost do stidljivosti, čak i iskrena detinja čednost do ljudske čestitosti i saosećajnosti do čovekoljublja.

Sport je, danas, u vreme svetske ekonomske krize i globalne krize vrednosti, najverovatnije, područje koje je za mlade ljude vrlo privlačno kao mogućnost ostvarivanja smisla života u sportu, pomoću sporta ili u vezi sa sportom. Sport, dakle, omogućava sportistima i drugim učesnicima u sportu da ostvare dostojanstvo svog života kao jednu od najvećih vrednosti u procesu ostvarivanja svog smisla života.

Pronalaženje ljudskog dostojanstva u sportu slično je i procesu gubljenja smisla života pomoću prokletstva sporta - kao u svim nedozvoljenim delatnostima u vezi sa sportom. Svaki smer i redosled svrha idu ka ostvarivanju smisla ili ka besmislu (obesmišljavanju smisla života). Svaki čovek za sebe, kao čovek i kao sportski novinar,

gledalac, sportski navijač ili menadžer u oblasti sporta - izabire slobodno za sebe svoju varijantu originalnog i neponovljivog smisla života. Kao i u svim drugim ljudskim delatnostima.

Nije primereno sportskim vrednostima da se upotrebljava sintagma „prokletstvo sporta“. Sportski novinari, radi senzacionalizma, upotrebljavaju ove izraze kako bi bolje prodavali svoje novine. Možda nisu niti svesni da time ugrožavaju prave vrednosti sporta - one koje se dobijaju kada se pobedi ali i kada se „sportski“ podnese poraz od onoga koji je u određenim uslovima i okolnostima bio bolji prema univerzalnim pravilima sporta. Ako se od običnog sportskog poraza, koji može da bude i sportsko dostojanstven, isfabrikuje „sportsko prokletstvo“, može se, namerno ili ne, pokrenuti negativne emocije kod sportista, kod drugih učesnika u sportu i kod sportskih navijača i gledalaca osećaj da im je nešto uskraćeno što im pripada. Vrlo blizu je tu i proces traženja „krivca“ koji je doneo „prokletstvo“. Time se oštećuje pozitivan smer ostvarivanja svrha sporta i kod mnogih ljudi može da se obesmisli proces ostvarivanja smisla života.

Sport, kao odabrana profesija, amaterski sport ili sport kao rekreacija i razonoda (gledaoci i navijači u sportu) samo su neke od mogućih čovekovih svrha od beskonačno mnogo drugih. Samo od čoveka zavisi dali će redosled, smer i kvalitet ove odabrane svrhe ići smerom smisla ili besmisla njegovog života.

Pravilnim shvatanjem vrednosti i smisla sporta, kao jedne posebno značajne i visoko etičke delatnosti, čovek može da čuva i razvija najbolje ljudske osobine, koje se u sportu najviše pokazuju kao univerzalne, bez obzira na rase, nacije ili veroispovesti kojima sportisti pripadaju.

Sportisti u Srbiji, svojim izuzetnim sportskim podvizima koji su izdigli sport kao „Srpski brend“, između ostalog, doprinose progresu Srbije. Ako se realizuje ono što je u Ustavu Republike Srbije zapisano, da je sport kategorija od posebnog društvenog interesa i da su deca u sportu osnovni prioritet Strategije razvoja sporta u Republici Srbiji, onda neće samo vrhunski sportisti, već i svi drugi

mladi ljudi koji se bave sportom doprinosti javnom zdravlju, što znači opstanku i budućnosti Srbije.

Lista referenci

1. *Valeta*
http://www.b92.net/sport/fudbal/vesti.php?yyyy=2012&mm=07&dd=23&nav_id=628996%3E. Web. 12. Sep. 2014.
2. *Vidić* <http://www.kurir.rs/komentari/vidic-skida-prokletstvo-clanak-648197>. Web. 13 Sep. 2014.
3. *Vikipedija* http://sh.wikipedia.org/wiki/Prokletstvo_Hama. Web. 12 Oct. 2014.
4. *Vujošević*
http://www.sportal.rs/news.php?news=19436&com_page=4. Web. 16 Oct. 2014.
5. *Glas javnosti* <http://www.glas-javnosti.rs/clanak/sport/glas-javnosti-24-12-2012/murinjovo-prokletstvo>. Web. 21 Oct. 2014.
6. *Ženski* *ugao*
http://www.b92.net/sport/sp2010/zenski_ugao.php?yyyy=2010&mm=06&nav_id=441194. Web. 21 Oct. 2014.
7. *Zlatna* *lopta*
http://www.b92.net/sport/sp2010/vesti.php?yyyy=2010&mm=07&dd=04&nav_id=443104. Web. 04 Nov. 2014.
8. *Zvezdina serija* <http://www.mozzartsport.com/vesti/zvezdina-serija-rusi-prokletstvo-podgorice/41508>. Web. 04 Nov. 2014.
9. *Kapelo* <http://sport.blic.rs/mondijal2010/vesti/179294/Kapelo-Prokletstvo-kapitenske-trake>. Web. 05 Nov. 2014.
10. Karanović, Z. (2010). *Ljudsko dostojanstvo nema cenu*. <http://www.politika.rs/rubrike/spektar/zivot-i-stil/Ljudsko-dostojanstvo-nema-cenu.lt.html>. Web. 05 Nov. 2014.
11. Kolaković <http://www.mozzartsport.com/vesti/kolakovic--moramo-da-zadrzimo-dostojanstvo>. Web. 22 Nov. 2014.
12. Košarka <http://www.smedia.rs/sport/vest/20675/Kosarka-Vujosevic-Branicemo-svoje-dostojanstvo-.html> Web. 25 Nov. 2014.
13. *Novi zavet* (1992). Dr Emilijan M. Čarnić, prevod. Beograd: Izdanje Biblijskog društva Beograd
14. *Odbojkaši* <http://www.novosti.rs/vesti/sport.297.html:354734->

- Odbojkasi-igraju-za-dostojanstvon. Web. 23 Nov. 2014.
15. *Politika* <http://www.politika.rs/rubrike/sport-aktuelno/Olimpijske-igre-London-2012/Olimpijsko-prokletstvo-Brazila.lt.html>. Web. 12 Dec. 2014
  16. *Prokletstvo* http://www.objave.com/recnik_pojam_cl.php?pojam=PROKLETSTVO. Web. 12 Dec. 2014.
  17. *Sportske* <http://www.sportske.net/vest/odbojka/kolakovic-moramo-da-zadrzimo-dostojanstvo-57916.html>. Web. 16 Dec. 2014.
  18. Službeni glasnik Republike Srbije (2008). *Strategiju razvoja sporta u Republici Srbiji za period od 2009. do 2013. godine*. No. 110/2008.
  19. *Tenis* http://www.b92.net/sport/tenis/vesti.php?yyyy=2011&mm=10&dd=18&nav_id=550583. Web. 18 Dec. 2014.
  20. *Šarapova* <http://sport.blic.rs/Tenis/212390/Prokletstvo-Sarapove-u-Majamiju-se-nastavlja-titula-za-Radvansku>. Web. 20 Dec. 2014.